

## METODOLOŠKI OKVIR RAZISKAVE V SLOVENSKI ISTRI

*Mojca Medvešek*

Raziskovanje v okviru mednarodnega projekta Etnična identiteta in medetnični odnosi v slovenskem etničnem prostoru<sup>1</sup> poteka na narodnostno mešanih območjih obmejnih regij Slovenije, Avstrije, Italije in Madžarske. V okviru projekta je bila junija leta 1994 opravljena terenska anketa v Slovenski Istri, dve leti pozneje (novembra, 1996) pa smo na istem vzorcu izvedli še panelno raziskavo. Ker je projekt zastavljen longitudinalno in komparativno, v prihodnosti načrtujemo tudi anketiranje v Italiji. Trenutno so zbrani podatki panelne raziskave (1996) v fazi obdelave, zato se bomo omejili na predstavitev podatkov zbranih leta 1994.

### *Vprašalnik*

Vsebinsko je vprašalnik zelo podoben tistim, ki smo jih uporabili v Prekmurju in Slovenskem Porabju, seveda pa je prilagojen in vključuje specifičnosti narodnostno mešanega območja Slovenske Istre. Pri pripravi vprašalnika, izbiri kraja anketiranja in vzorčenju so sodelovali tudi sodelavci SLORI-ja iz Trsta.

Vprašalnik, ki smo ga uporabili v raziskavi vsebuje več tematskih sklopov. Poleg demografskih in stratifikacijskih spremenljivk, so oblikovani sklopi spremenljivk s pomočjo katerih poskušamo spoznati: institucionalne možnosti, ki jih ima manjšina na razpolago (mediji, šolstvo, kultura), pravne možnosti etničnih skupnosti, kvaliteto in kvantiteto stikov z matičnim narodom, percepcije in stališča prebivalcev narodnostno mešanega območja do lastne in druge narodnosti; percepcije in stališča prebivalcev narodnostno mešanega območja do položaja lastne in druge skupnosti, percepcije in stališča prebivalcev narodnostno mešanega območja do značilnih pojavov in institucij na narodnostno mešanem območju, dejavnike narodne identifikacije ter dejavnike komunikacije (sporazumevalne zmožnosti, dejavnosti) (Nečak Lük, 1993).

Vprašalnik je bil pripravljen v dveh izvodih v slovenščini in italijanščini, anketo pa so izvajali dvojezični anketarji.

---

<sup>1</sup> Projekt poteka na Inštitutu za narodnostna vprašanja v Ljubljani. Nosilka projekta je prof. dr. Albina Nečak Lük.

### *Struktura vzorca*

Pripadniki italijanske etnične skupnosti živijo v Slovenski Istri prostorsko zelo razpršeno. Številčno so še najbolj zastopani v občinah Piran, Koper in Izola. Četudi njihovo število v zadnjih desetih letih narašča, delež italijanske manjšine v nobenem urbaniem naselju ne predstavlja niti 10 % celotnega prebivalstva. Za izpeljavo ankete smo iskali mesto z razvito infrastrukturo, ustrezno narodnostno strukturo in primernimi organizacijsko tehničnimi pogoji. Odločili smo se za Izolo, saj je tu še najmanjši delež priseljencev drugih narodnosti in ima tako še najbolj ohranjeno avtohtono narodnostno strukturo.

Ker v naključno izbranem vzorcu vseh prebivalcev mesta Izole ("Izola-vsi") nismo zajeli zadostnega števila pripadnikov italijanske narodnosti, ki bi omogočilo korektno statistično analizo, smo se odločili oblikovati dodatni vzorec. V dodatnem vzorcu ("Obala-Italijani") smo zajeli pripadnike italijanske etnične skupnosti v obalnih mestnih naseljih Koper, Izola, Piran, Portorož in Lucija.

Zbiranje podatkov je torej potekalo na dveh vzorcih:

1. "Izola-vsi" - reprezentativni vzorec polnoletnih prebivalcev Izole.

Vzorec za Izolo je bil pripravljen na podlagi podatkov iz registra (polnoletnih prebivalcev) mesta Izole. Slučajni izbor je potekal na ravni mestnih ulic tako, da je zagotovil enakomerno razpršitev po celem mestu. Sprva je bil načrtovan vzorec velikosti 600 oseb, od tega nam je uspelo anketirati 503 osebe. Po pregledu vseh zbranih vprašalnikov in po izločitvi neuporabnih jih je ostalo 500. Realizacija načrtovanega obsega vzorca je bila torej 83.3 %. Nekoliko nižja realizacija načrtovanega obsega vzorca je posledica dejstva, da veliko oseb, ki so bile izbrane v vzorec ni bilo dostopnih zaradi nepopolnih podatkov.

"Obala-Italijani" - vzorec polnoletnih prebivalcev italijanske narodnosti v mestnih naseljih Koper, Izola, Piran, Portorož in Lucija. Podlaga za pripravo vzorca Italijanov v mestnih naseljih na obali so bili podatki Skupnosti Italijanov. Načrtovan obseg vzorca je bil 280 oseb. Število uporabnih in popolnih vprašalnikov pa je bilo 202. Torej je bila realizacija vzorca 72 odstotna. Tu je bila realizacija nekoliko slabša kot pri izolskem vzorcu. Vzroki pa so bili podobni: nepopolni podatki, starejše prebivalstvo, ki težko oz. nerado sodeluje pri anketiranju, nezaupanje (kljub zagotovitvi o anonimnosti ankete je bila prisotno precejšnje nezaupanje anketiranih), nekaterim pa se je zdela tudi sama tematika precej problematična. Slabša realizacija je vplivala na strukturo vzorca. Pojavile so se deformacije pri spolni strukturi. Zanimivo je bilo tudi to, da se približno ena četrтина anketiranih, ki naj bi bili po podatkih Skupnosti Italijanov italijanske narodnosti, ni opredelila za Italijane (Sumarni pregled rezultatov, 1994).

**Demografska struktura vzorca**

V vsaki tabeli je poleg deležev izračunan tudi obseg vzorčne *absolutne standardne napake* ( $se$ )<sup>2</sup> ki meri natančnost ocene in pove, kakšno je odstopanje - pri določenem tveganju - od prave vrednosti.

**Tabela 1:** Narodnostna struktura anketirancev.

|           | Izola-vsi<br>% | se<br>% | 95% interval | Obala-Italijani<br>% | se<br>% | 95% interval |
|-----------|----------------|---------|--------------|----------------------|---------|--------------|
| Slovenci  | 76.6           | 1.9     | 76.6 ± 3.7   | 12.9                 | 2.3     | 12.9 ± 4.6   |
| Italijani | 6.0            | 1.1     | 6.0 ± 2.1    | 75.7                 | 3       | 75.7 ± 5.9   |
| drugi     | 13.0           | 1.5     | 13.0 ± 2.9   | 6.4                  | 1.7     | 6.4 ± 3.4    |
| b.o.      | 4.4            | 0.9     | 4.4 ± 1.8    | 5.0                  | 1.5     | 5.0 ± 3      |
| N         | 500            |         |              | 202                  |         |              |

**Tabela 2:** Spolna struktura anketirancev.

|        | Izola-vsi<br>% | se<br>% | 95% interval | Obala-Italijani<br>% | se<br>% | 95% interval |
|--------|----------------|---------|--------------|----------------------|---------|--------------|
| moški  | 48.2           | 2.2     | 48.2 ± 4.4   | 39.1                 | 3.4     | 39.1 ± 6.7   |
| ženske | 51.8           | 2.2     | 51.8 ± 4.4   | 60.9                 | 3.4     | 60.9 ± 6.7   |
| N      | 500            |         |              | 202                  |         |              |

**Tabela 3:** Starostna struktura anketirancev.

|              | Izola-vsi<br>% | se<br>% | 95% interval | Obala-Italijani<br>% | se<br>% | 95% interval |
|--------------|----------------|---------|--------------|----------------------|---------|--------------|
| do 30 let    | 18.6           | 1.7     | 18.6 ± 3.4   | 17.3                 | 2.6     | 17.3 ± 5.2   |
| 31 do 40 let | 24.2           | 1.9     | 24.2 ± 3.7   | 16.3                 | 2.6     | 16.3 ± 5.1   |
| 41 do 50 let | 19.8           | 1.7     | 19.8 ± 3.4   | 17.3                 | 2.6     | 17.3 ± 5.2   |
| 51 do 60 let | 14.2           | 1.6     | 14.2 ± 3     | 15.3                 | 2.5     | 15.3 ± 4.9   |
| 61 do 70 let | 14.2           | 1.6     | 14.2 ± 3     | 22.8                 | 2.9     | 22.8 ± 5.8   |
| nad 70 let   | 8.2            | 1.2     | 8.2 ± 2.4    | 8.9                  | 2       | 8.9 ± 3.9    |
| b.o.         | 0.8            | 0.4     | 0.8 ± 0.8    | 2                    | 0.9     | 2 ± 1.9      |
| N            | 500            |         |              | 202                  |         |              |

<sup>2</sup> V primeru enostavnega slučajnega vzorca, kjer vzorčni delež  $p$  ocenjuje populacijski delež  $P$ , ima standardna napaka naslednjo obliko:  $se(p) = \sqrt{p(1-p)/n}$ ; 5 odstotni interval zaupanja je tedaj  $p \pm 1.96 \sqrt{p(1-p)/n}$ .

Tabela 4: Izobrazbena struktura anketirancev.

|                | Izola-vsi<br>% | se<br>% | 95% interval   | Obala-Italijani<br>% | se<br>% | 95% interval   |
|----------------|----------------|---------|----------------|----------------------|---------|----------------|
| nedokončana OŠ | 4.8            | 0.9     | $4.8 \pm 1.8$  | 8.9                  | 2       | $4.8 \pm 3.9$  |
| osnovna šola   | 25.2           | 1.9     | $25.2 \pm 3.8$ | 25.7                 | 3.1     | $25.2 \pm 6$   |
| poklicna šola  | 19.4           | 1.8     | $19.4 \pm 3.5$ | 13.4                 | 2.4     | $19.4 \pm 4.7$ |
| srednja šola   | 35.6           | 2.1     | $35.6 \pm 4.2$ | 6.6                  | 3.4     | $35.6 \pm 6.6$ |
| višja šola     | 9              | 1.3     | $9 \pm 2.5$    | 7.4                  | 1.8     | $9 \pm 3.6$    |
| visoka šola    | 5.6            | 1       | $5.6 \pm 2$    | 7.4                  | 1.8     | $5.6 \pm 3.6$  |
| ni podatka     | 0.4            | 0.3     | $0.4 \pm 0.6$  | 0.5                  | 0.5     | $0.4 \pm 0.9$  |
| N              | 500            |         |                | 202                  |         |                |

Tabela 5: Delovna aktivnost anketirancev.

|                  | Izola-vsi<br>% | se<br>% | 95% interval   | Obala-Italijani<br>% | se<br>% | 95% interval   |
|------------------|----------------|---------|----------------|----------------------|---------|----------------|
| zaposleni        | 55.2           | 2.2     | $55.2 \pm 4.3$ | 41.6                 | 3.5     | $55.2 \pm 6.8$ |
| nezaposleni      | 4.2            | 0.9     | $4.2 \pm 1.7$  | 4.0                  | 1.4     | $4.2 \pm 2.7$  |
| na šolanju       | 5.0            | 0.9     | $5.0 \pm 1.9$  | 5.0                  | 1.5     | $5.0 \pm 3.0$  |
| gospodinje       | 2.6            | 0.7     | $2.6 \pm 1.4$  | 12.9                 | 2.3     | $2.6 \pm 4.6$  |
| upokojenci       | 32.4           | 2.0     | $32.4 \pm 4.1$ | 33.7                 | 3.3     | $32.4 \pm 6.5$ |
| ostali neaktivni | 0.6            | 0.3     | $0.6 \pm 0.7$  | 3.0                  | 1.2     | $0.6 \pm 2.3$  |
| N                | 500            |         |                | 202                  |         |                |

## Literatura:

Nečak Lük, Albina: Medetnični odnosi v slovenskem etničnem prostoru, Razprave in gradivo, Ljubljana, 1993, št. 28

Sumarni pregled rezultatov, Medetnični odnosi in narodnostna identiteta v Slovenski Istri (Koper/Capodistria, Piran/Pirano, Izola/Isola), Ljubljana, 1994